

Magdalena Baliś

Modelowanie systemu informacji finansowej w mikro i małym przedsiębiorstwie : założenia teoretyczne wybranych modeli systemów ewidencyjnych a rzeczywistość gospodarcza

---

Ekonomiczne Problemy Usług nr 102, 523-531

2013

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

MAGDALENA BALIS

Górnośląska Wyższa Szkoła Handlowa im. W. Korfańtego w Katowicach

MODELOWANIE SYSTEMU INFORMACJI FINANSOWEJ W MIKRO I MAŁYM PRZEDSIĘBIORSTWIE – ZAŁOŻENIA TEORETYCZNE WYBRANYCH MODELI SYSTEMÓW EWIDENCYJNYCH A RZECZYWIŚTOŚĆ GOSPODARCZA

Wprowadzenie

We współczesnym paradygmacie zarządzania, informacja zyskała rangę kluczowego zasobu organizacji. Jest nim ona ponieważ każde przedsiębiorstwo, niezależnie od swojej wielkości, działa w dynamicznym, szybko zmieniającym się otoczeniu, które wymusza elastyczność funkcjonowania i konieczność przeprowadzania zmian w organizacji. Podstawą do przeprowadzenia zmian w organizacji jest posiadanie relevantnych informacji, które stanowią zarówno bazę dokonywanych zmian, ich uzasadnienie, jak i narzędzie dla analizy procesu, a wreszcie podstawę oceny czy przeprowadzone zmiany były skuteczne i efektywne. Informacja stanowi więc bardzo istotny, niematerialny zasób organizacji, który można bezpośrednio przełożyć na jej wartość¹.

Szczególny rodzaj informacji pozwala na realizację takich funkcji zarządzania, jak planowanie, organizowanie, przewodzenie i kontrolowanie. Efektywne zarządzanie możliwe jest tylko wtedy, kiedy informacje dotyczą organizacji i jej otoczenia².

Niezbędnym czynnikiem umożliwiającym należyte zarządzanie informacją w przedsiębiorstwie jest system informacyjny, który zdefiniować można jako poniższy zbiór elementów³:

$$SI = \{P, I, T, O, M, R\}$$

gdzie:

SI – system informacyjny danej organizacji,

P – zbiór podmiotów, które są użytkownikami systemu,

I – zbiór informacji o sferze realnej, czyli o jej stanie i zachodzących w niej zmianach, a więc tzw. zasoby informacyjne,

T – zbiór narzędzi technicznych stosowanych w procesie pobierania, przesyłania, przetwarzania, przechowywania i wydawania informacji,

---

¹ J. Kisielnicki, *MIS-Systemy Informatyczne Zarządzania*, Placet, Warszawa 2009, s. 19.

² *Ibidem*, s. 20.

³ J. Kisielnicki, H. Sroka, *Systemy informacyjne biznesu*, Placet, Warszawa 2005, s. 19.

O – zbiór rozwiązań systemowych stosowanych w danej organizacji, czyli stosowana formuła zarządzania,

M – zbiór metainformacji, czyli opis systemu informacyjnego i jego zasobów informacyjnych,

R – relacje między poszczególnymi zbiorami.

Jednym z podsystemów systemu informacyjnego przedsiębiorstwa jest system informacji finansowej, który obejmuje ogół informacji finansowych związanych z funkcjonowaniem i zarządzaniem organizacją, co odróżnia go od systemu informacyjnego ogółem, który obejmuje wszystkie typy informacji związane z funkcjonowaniem i zarządzaniem organizacją.

W literaturze przedmiotu rozróżnia się cztery generacje systemów informacyjnych⁴:

Generacja I – systemy ewidencyjno-sprawozdawcze, tzn. systemy transakcyjne wyposażone w duże bazy danych i obsługujące szeroki krąg użytkowników.

Generacja II – systemy informowania kierownictwa wyposażone nie tylko w bazy danych, ale także w oprogramowanie pozwalające na pracę w języku zapytań.

Generacja III – systemy wspomagania decyzji wyposażone zarówno w bazę danych, jak i w bazę modeli.

Generacja IV – systemy ekspertowe wyposażone zarówno w bazę modeli, jak i w bazę wiedzy.

Ze względu na wielkość podmiotu w przypadku firm z sektora MMP⁵ możemy mówić o rozwoju w nich głównie systemów informacyjnych I generacji, co oznacza, że podstawą ich funkcjonowania są założenia odnośnie do realizowanych funkcji ewidencyjno-sprawozdawczych.

1. Wybrane teoretyczne modele systemów ewidencyjnych dedykowanych małym przedsiębiorstwom

Inspiracją powstania niniejszego artykułu był przegląd teoretyczny modeli systemów ewidencyjnych dokonany przez J. Jaworskiego w jego książce *Informacja finansowa w zarządzaniu małym przedsiębiorstwem*⁶. Celem artykułu jest konfrontacja przedstawionych w literaturze teoretycznych koncepcji systemów ewidencji finansowej z realiami praktyki gospodarczej na bazie badań własnych autorki.

W dyskusji nad kształtem systemu ewidencyjnego w małym przedsiębiorstwie ścierają się dwa, zasadniczo odmienne, podejścia – pierwsze to podejście zakładające minimalne uregulowania prawne dotyczące obowiązkowego systemu ewidencyjnego, drugie proponuje natomiast taki zakres obowiązkowych unormowań ewidencyjnych, które zapewniłyby przedsiębiorstwu maksymalny dostęp do informacji gospodarczej niezbędnej dla celów zarządczych.

⁴ J. Turyna, *System informacyjny rachunkowości w podejmowaniu decyzji zarządczych*, Wydawnictwo Naukowe Wydziału Zarządzania UW, Warszawa 1997, s. 50.

⁵ Przep. autora: mikro i małych przedsiębiorstw.

⁶ J. Jaworski, *Informacja finansowa w zarządzaniu małym przedsiębiorstwem, Potrzeby – źródła – wykorzystanie*, CeDeWu.PL, Warszawa 2012.

Zaletami pierwszego podejścia jest jego niski koszt oraz niewielkie ryzyko prawne związane z ewentualnym naruszeniem przepisów, dotyczących zasad prowadzenia polityki informacyjnej przez małego przedsiębiorcę. W silnie uregulowanej polskiej gospodarce, w której sektor MMP musi mierzyć się z ogromną liczbą trudnych i wzajemnie sprzecznych przepisów, podejście to jest bliskie przede wszystkim samym przedsiębiorcom. Nie dostrzegają oni jednak często potencjalnego ryzyka strat, jakie mogą nastąpić wskutek podejmowania decyzji gospodarczych bez należytej ilości niezbędnych informacji o adekwatnej do potrzeb jakości. Mankamenty te eliminowane są przy stosowaniu drugiego, z wyżej opisywanych, punktów widzenia.

Wszystkie opisywane poniżej modele stanowią poszerzenie minimalnych, narzucanych prawem rozwiązań ewidencyjnych proponowanych dla sektora MMP, tak aby nadawać informacji zarządczej niezbędną jej, w procesach decyzyjnych, jakość.

W pierwszym z omawianych modeli T. Szot-Gabryś założyła, że do pomiaru kategorii finansowych powinny służyć przedsiębiorstwu następujące urządzenia księgowe⁷:

- arkusze inwentaryzacji otwarcia i zamknięcia okresu obrachunkowego – zawierające spis składników majątku i kapitałów przedsiębiorstwa, w podziale zgodnym z klasyczną klasyfikacją bilansową,
- arkusz bilansu, w którym tytuły aktywów i pasywów odpowiadają podziałowi zawartemu w arkuszach inwentaryzacyjnych, który to jest wynikiem dokonanych spisów i ustaleń inwentaryzacyjnych,
- dziennik (rejestr kasowo-bankowy) – służący do ewidencji operacji gospodarczych w ujęciu chronologicznym oraz do kontroli przepływów środków pieniężnych,
- rejestr kapitału właścicieli – w którym ewidencjonowane byłyby zmiany w kapitale właścicieli czyli wpłaty i wypłaty środków pieniężnych od właścicieli lub na rzecz właścicieli,
- rejestr kredytów – służący ewidencji zobowiązań w stosunku do instytucji finansowych,
- rejestr środków trwałych – prezentujący stan i zużycie użytkowanych w działalności środków trwałych,
- rejestr wpływy/należności – służący do pomiaru stanu należności oraz wpływu środków pieniężnych z tytułu ich uregulowania,
- rejestr zapłaty/zobowiązania – który mierzy stan zobowiązań handlowych i wydatki środków pieniężnych związane z ich spłaceniem,
- rejestr zobowiązań podlegających kapitalizacji – który służy do wyznaczania zobowiązań przedsiębiorstwa wobec właścicieli zaangażowanych w pracę na rzecz firmy,
- rejestr kosztów pracy – służący do wyznaczania kosztów pracy związanych ze świadczeniem pracy przez właścicieli.

Wszystkie wyżej wymienione rejestry w omawianym modelu oparte są na zasadzie pojedynczego zapisu i umożliwiają ustalenie na koniec każdego roku obrachunkowego składników aktywów i pasywów przedsiębiorstwa oraz zysku, wnika-

---

⁷ *Ibidem*, s. 209–210.

jącego z poszczególnych kategorii bilansowych.

System biegunowo odmienny zaproponowali Z. Fedak i M. Osikowicz, którzy zakładają że mikro i małe przedsiębiorstwa powinny ewidencjonować swoje operacje gospodarcze zgodnie z zasadą podwójnego zapisu, stosując przy tym jednak pewne uproszczenia⁸.

Zgodnie z ich koncepcją, na system ewidencyjny małych firm powinny się składać sporządzony razy do roku i wyceniony spis z natury aktywów i pasywów z zachowaniem tylko i wyłącznie zasady kosztu historycznego oraz księgi handlowe prowadzone według zasady podwójnego zapisu, obejmujące:

- dziennik, czyli chronologiczne ujęcie zdarzeń gospodarczych jakie nastąpiły w danym okresie, związane jednak z bieżącą, codzienną rejestracją przychodów zgodnie z wymogami podatkowymi,
- konta księgi głównej – ujmujące równoległe lub następnie zapisane w dzienniku zdarzenia w przekroju systematycznym, uwzględniającym treść ekonomiczną zdarzenia,
- zestawienia sald i obrotów kont księgi głównej – sporządzane za kolejne wewnętrzne okresy sprawozdawcze w „rachunku narastającym”,
- ewidencję stanu i zużycia środków trwałych,
- ewidencję wynagrodzeń pracowników.

Pod względem merytorycznym system ten zakłada następujące zasady prowadzenia ksiąg handlowych:

- do ksiąg handlowych wprowadza się wszystkie zdarzenia gospodarcze dotyczące przedsiębiorstwa w podziale na te, które uznają przepisy podatkowe oraz na te, których przepisy te nie uznają za koszty bądź przychody,
- zapisy w księgach następują według zasady memoriałowej w zakresie wynikającym z przepisów podatkowych, w przeciwnym wypadku winna być stosowana zasada kasowa,
- powinny być dokonywane czynne i bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów w celu ujęcia bezpośredniego kosztów uzyskania przychodu danego roku podatkowego, poniesionych po jego zakończeniu, ale przed upływem terminu złożenia zeznania podatkowego oraz pośrednich kosztów uzyskania przychodów w części dotyczącej okresu następującego po danym roku podatkowym,
- aktywa i pasywa zarówno dla celów ewidencyjnych, jak i sprawozdawczych wycenia się z zachowaniem zasady kosztu historycznego,
- nie tworzy się rezerw ani nie dokonuje odpisów aktualizujących od innych aktywów aniżeli należności z tytułu sprzedaży,
- stosuje się zasadę ciągłości, czyli w kolejnych okresach sprawozdawczych uwzględnia się salda kont aktywów i pasywów według tych samych zasad co w roku poprzedzającym.

W trzecim z omawianych modeli, T. Martyniuk rozbudowuje obecnie obowiązujący wzorzec podatkowej księgi przychodów i rozchodów o dodatkowe kolumny ewidencyjne odpowiadające poszczególnym kategoriom kosztów i przychodów, tj. między innymi o⁹:

⁸ *Ibidem*, s. 208–209.

⁹ *Ibidem*, s. 210–211.

- podział ewidencji przychodów na przychody ze źródeł krajowych, wewnątrz-wspólnotowych oraz eksportowych,
- podział kosztów uzyskania przychodów na koszty amortyzacji, zużycia materiałów, energii, usług obcych, akcyzy rozumianej jako koszt i innych podatków, wynagrodzeń ze stosunku pracy, składek ZUS, kosztów szkoleń, podróży służbowych, reprezentacji, reklamy, odsetek bankowych, i pozostałe koszty.

2. Ocena zbieżności modeli teoretycznych z funkcjonującymi w praktyce systemami informacji finansowej

Próbując dokonać analizy opisanych wyżej modeli z punktu widzenia praktyki gospodarczej należy zaznaczyć, że każdy z nich ma swoje wady i zalety. Do zalet modelu T. Szot-Gabrys należy jego pragmatyzm i realizm. Model ten zakłada, że przedsiębiorstwo będzie korzystało wyłącznie z urzędów ewidencyjnych, które i tak są już w nim prowadzone, a dzięki stosowaniu tegoż modelu zostaną one scalone w jeden system funkcjonalny.

Niedoskonałością tego modelu jest mały nacisk położony na podział kosztów w ujęciu systematycznym, co można tłumaczyć tym, że jego autorka zaproponowała go jako model dodatkowy w stosunku do już istniejących urzędów ewidencyjnych. Zaletą modelu Fedaka i Osikowicza jest niewątpliwie szeroki zakres i wysoka jakość informacji jaka może być w nim generowana, zasadniczą wadą będzie natomiast koszt jego wdrożenia i niechęć przedsiębiorców do wprowadzania tak daleko idących zmian w systemie ewidencyjnym przedsiębiorstwa. Model T. Martyniuk jest modelem wzorcowo dokonującym systematyzacji kosztów rodzajowych w przedsiębiorstwie, natomiast pomijającym zagadnienia ewidencji i wyceny aktywów i pasywów w bilansie.

Dokonyjąc oceny tego, który z analizowanych modeli teoretycznych najlepiej przystaje do konstruowania systemu informacji finansowej mikro i małego przedsiębiorstwa, dokonano badań metodą obserwacji i wywiadów w grupie 40 firm. Badania miały na celu stwierdzenie występowania bądź nie następujących zjawisk w przedsiębiorstwach:

- modułowej struktury systemu informacji finansowej (wystąpiło u 95% badanych),
- konstruowanie systemu informacji finansowej za pomocą standaryzowanego oprogramowania (wystąpiło u 100% badanych),
- modułowego rozbudowywania systemu informacji finansowej w miarę rozwoju przedsiębiorstwa wraz z kolejnością rozbudowy modułów (wystąpiło u 83% badanych),
- wpływu kosztów funkcjonowania systemu informacji finansowej na jego kształt (wystąpiło u 100% badanych),
- wpływu ryzyka prawnego funkcjonowania systemu informacyjnego na jego kształt (wystąpiło u 62% badanych),
- wpływu kompetencji i przyzwyczajzeń pracowników na kształt systemu informacji finansowej (wystąpiło u 73% badanych).

Z przeprowadzonych badań wynika, że system informacji finansowej w mikro

i małych przedsiębiorstwach tworzony jest i rozwijany segmentowo. Początkowo obejmuje on wyłącznie dane, które wymagane są przez prawodawstwo, co oznacza urządzenia ewidencyjne, takie jak podatkowa księga przychodów i rozchodów, rejestry podatku od towarów i usług, ewidencja środków trwałych i wyposażenia, ewidencje czasu pracy, karty wynagrodzeń pracowników, wyciągi bankowe oraz dokumenty źródłowe stanowiące podstawę ich prowadzenia, tj. w szczególności faktury, rachunki, listy płac itp. W niektórych przypadkach, w początkowym okresie funkcjonowania przedsiębiorstwa system ten funkcjonuje bez wspomaganie komputerowego lub przy wykorzystaniu prostych narzędzi analitycznych, takich jak arkusze kalkulacyjne czy proste programy ewidencyjne, często darmowe (42% badanych przedsiębiorstw). W pierwszej fazie istnienia, głównym czynnikiem integrującym cały system informacyjny jest osoba właściciela. W miarę rozwoju przedsiębiorstwa, kiedy zwiększa się grono jego pracowników i pojawiają się zjawiska, takie jak specjalizacja pracy czy delegacja zadań, rozpoczyna się wyodrębnianie modułów systemowych wśród których można wymienić:

1. Moduł finansowo-księgowy, który służy do prowadzenia urzędzeń ewidencyjnych, takich jak księgi rachunkowe, podatkowa księga przychodów i rozchodów, rejestry podatku od towarów i usług oraz do generowania na ich podstawie deklaracji podatkowych, sprawozdań finansowych itp. Moduł ten często jest wyłączany w procesie outsourcingowym poza samo przedsiębiorstwo.
2. Moduł kadrowo-płacowy, który służy do obsługi procedur związanych z zatrudnianiem i wynagradzaniem pracowników, w szczególności do naliczania kosztów wynagrodzeń, prowadzenia ewidencji czasu pracy, naliczania składek na ubezpieczenia społeczne itp. oraz sporządzania na tej podstawie raportów takich jak deklaracje ZUS, raporty RMUA, listy płac. Moduł ten, podobnie jak poprzedni, jest wyłączany w procesie outsourcingowym poza przedsiębiorstwo, choć zagadnienia związane z ewidencją czasu pracy zawsze pozostają wewnątrz przedsiębiorstwa.
3. Moduł sprzedażowy, który służy do obsługi procesów sprzedaży przedsiębiorstwa oraz do monitorowania stanu należności. Jak wynika z badań moduł ten jest najszybciej informatyzowanym modułem w działalności przedsiębiorstwa. To właśnie w obszarze wystawiania faktur i monitoringu należności, przedsiębiorcy najszybciej zdają sobie sprawę z kosztów utraconych możliwości związanych z niewłaściwym funkcjonowaniem systemu informacji finansowej. Wystawione błędnie faktury, które następnie muszą być korygowane oraz utracone w wyniku złego funkcjonowania systemu należności a także czasochłonność procedur fakturowania ręcznego stanowią dla nich czynnik mobilizujący do dokonania informatyzacji tego obszaru.
4. Moduł magazynowy – w zależności od tego czy firma ma charakter produkcyjny czy handlowy moduł ten sprzężony jest z procesami produkcji bądź procesami zaopatrzenia przedsiębiorstwa. Niedostatki w zakresie funkcjonowania tego modułu ujawniają się w przedsiębiorstwie zazwyczaj równolegle bądź w krótkim czasie po ujawnieniu nieprawidłowości w funkcjonowaniu modułu sprzedażowego i moduł ten jest informatyzowany wraz z modułem sprzedażowym bądź bezpośrednio po nim.

5. Moduł kasowo-bankowy – służy do monitorowania bieżącej płynności finansowej przedsiębiorstwa oraz do nadzoru nad terminowością regulowania zobowiązań. Braki funkcjonowania tego modułu są również szybko zauważalne w przedsiębiorstwie, a czynnikami mobilizującymi do należytego zorganizowania funkcjonowania tego modułu są odsetki za zwłokę płacone od przeterminowanych zobowiązań oraz powierzenie odpowiedzialności za gospodarkę kasową pracownikom firmy.
6. Moduł środki trwałe – służy głównie do ewidencjonowania składników aktywów trwałych przedsiębiorstwa i ich inwentaryzowania choć powinien służyć też do podejmowania analizy efektywności inwestycji w majątek trwały, co zdarza się jednak niezmiernie rzadko (5% badanych). Moduł ten, równie często jak moduł finansowo-księgowo i kadrowo-płacowy, jest wyodrębniany outsourcingowo poza przedsiębiorstwo.
7. Moduł analityczny – ten kluczowy moduł pojawia się w firmach najpóźniej, a często nie pojawia się wcale (85% przypadków), co jest zdaniem autorki zasadniczym błędem w modelowaniu systemów informacji finansowej w sektorze MMP. Tymczasem to właśnie ten moduł, powinien stanowić główny czynnik integrujący pozostałe moduły i powinien być nadrzędny.

Kolejnym wnioskiem, płynącym z badań jest znaczenie jakie dla funkcjonowania systemu informacji finansowej mają koszty tego funkcjonowania oraz związane z nim ryzyko prawne. To właśnie te dwa czynniki mają zasadniczy wpływ na rozwój w branży MMP outsourcingu usług finansowo-księgowych i kadrowo-płacowych. Właściciele mikro i małych przedsiębiorstw często nie są zainteresowani utrzymaniem w swoich firmach nie tylko działów, ale także pojedynczych stanowisk finansowo-księgowych ze względów ekonomicznych oraz w związku z chęcią porzucenia ryzyka odpowiedzialności karno-skarbowej na podmiot zewnętrzny. Jednocześnie dbałość o niski poziom kosztów przesądza o zakupach przez MMP standaryzowanego i modułowego oprogramowania finansowo-księgowego.

Innym czynnikiem przesądającym o tym, jaki model systemu informacji finansowej zaistnieje w przedsiębiorstwie jest poziom kompetencji, wiedzy, ale często także przyzwyczajęń pracowników w nim zatrudnionych. Ten właśnie czynnik jest zasadniczym utrudnieniem w przypadku dokonywania *reengineeringu* systemu informacji finansowej w małym przedsiębiorstwie na bardziej zaawansowanym etapie jego rozwoju. Pracownicy przyzwyczajeni do korzystania z określonego typu oprogramowania blokują wszelkie zmiany, mające na celu np. wewnętrzną integrację systemu informacji finansowej, o ile zmiany te wiązałyby się z koniecznością dostosowania swojego modelu pracy do nowych warunków.

Skutkiem opisanych wyżej zjawisk jest niska kompleksowość i niski stopień integracji systemów informacji finansowej mikro i małych przedsiębiorstw, który przekłada się następnie na niską jakość informacji jaką dysponują osoby zarządzające tymi firmami. W konsekwencji prowadzi to do błędnych decyzji. Modułowa budowa systemów informacyjnych, często stworzonych na oprogramowaniu różnych producentów, będzie skutkowałą wielokrotną koniecznością wprowadzania i przetwarzania tej samej informacji i danych, co przyniesie przedsiębiorstwu straty czasowe i ekonomiczne. Ponadto chęć przedsiębiorców do jak najszerszego zakresu outsourcingu przekłada się często na pomijanie w systemie informacyjnym modułu

analitycznego czy modułu służącego do analizy efektywności inwestycji w majątek trwały. Przedsiębiorca zakłada, że analiza informacji i danych będzie się odbywała wyłącznie outsourcingowo, co w praktyce nie może mieć miejsca, gdyż biuro rachunkowe ze swej istoty nie zarządza przedsiębiorstwami swoich klientów i prowadzi w efekcie do tego, że moduł taki nie funkcjonuje wcale.

W kontekście przytoczonych obserwacji praktycznych, analizując który teoretyczny model systemu ewidencyjnego byłby najbardziej użyteczny do modelowania w mikro i małym przedsiębiorstwie systemu informacji finansowej, autorka opowiada się przy połączeniu modelu T. Szot-Gabryś z elementami modelu T. Martyniuk. Zaletą obu modeli jest zasada pojedynczego zapisu, która powoduje, że koszty ewidencji finansowo-księgowej w firmie są niższe nie w przypadku rachunkowości podwójnej, a ewentualne zmiany są prostsze do zaakceptowania przez przyzwyczajonych do pojedynczego zapisu pracowników. Model T. Szot-Gabryś bazuje ponadto na urządzeniach ewidencyjnych, takich jak rejestry należności, zobowiązań, kredytów, gotówki o pojedynczym zapisie, które i tak funkcjonują w przedsiębiorstwach, nawet jeżeli nie są wymuszane przez prawo. Niedoskonałość modelu natomiast, jaką jest brak systematycznego ujęcia kosztów, mogłaby zostać wypełniona przez elementy systemu T. Martyniuk. Analizując współczesne możliwości standaryzowanego oprogramowania finansowo-księgowego, nie ma zdaniem autorki konieczności formalnej rozbudowy podatkowej księgi przychodów i rozchodów, gdyż nowoczesne, ale ciągle standaryzowane oprogramowanie, umożliwi przypisywanie poszczególnym kosztom i wydatkom tzw. atrybutów i kategorii, które mogą być potem używane do agregacji danych, sortowania ich i sporządzania zestawień w dowolnych przekrojach systematyki kosztów.

Podsumowanie

Celem niniejszego artykułu była konfrontacja teoretycznych modeli systemów ewidencyjnych rachunkowości opisanych w literaturze z realiami praktyki gospodarczej w zakresie struktury i sposobów funkcjonowania systemów informacji finansowej w mikro i małych przedsiębiorstwach.

Analizowane modele teoretyczne stworzone przez T. Szot-Gabryś, Z. Fedaka i M. Osikowicza oraz T. Martyniuk zostały porównane z systemami funkcjonującymi w 40 badanych mikro i małych przedsiębiorstwach.

Wnioski jakie płyną z badań przemawiają za budowaniem systemów informacji finansowej w sektorze MMP na bazie złożenia modeli T. Szot-Gabryś i T. Martyniuk, jako tych, które zakładają możliwość ewidencji księgowej z metodą pojedynczego zapisu oraz bazowanie na istniejących w firmie urządzeniach ewidencyjnych. Rozwiązania te są postrzegane przez przedsiębiorców jako tańsze i niosące mniej zmian w funkcjonowaniu przedsiębiorstwa, przez co łatwiejsze do zaakceptowania przez pracowników.

Ponadto badania ujawniły, że czynnikami istotnymi dla mikro i małych przedsiębiorców w modelowaniu systemu informacji finansowej jest koszt jego funkcjonowania, możliwość przeniesienia ryzyka prawnego na podmioty zewnętrzne,

możliwość korzystania ze standaryzowanego oprogramowania finansowo-księgowego oraz możliwość modułowej rozbudowy systemu informacyjnego.

MODELING OF THE FINANCIAL INFORMATION SYSTEM AT MICRO AND SMALL ENTERPRISES - THEORETICAL ASSUMPTIONS OF SELECTED MODELS VERSUS PRACTICE IN SMEs

Summary

The purpose of this article was to confront theoretical models of accounting information systems described in the literature with the realities of business practices in terms of the structure and the functioning of financial information systems at the micro and small enterprises. The analyzed theoretical models developed by T. Gabryś-Szot, Z. Fedak, M. Osikowicz and T. Martyniuk were compared with systems working in 40 micro and small enterprises.

The conclusions drawn from the studies advocate building of financial information systems in the SME sector on the basis of combining the models from T. Gabryś-Szot and T. Martyniuk; these models assume the possibility of simplified accounting and building on existing types of records. These solutions are viewed by businesses as cheaper and requiring fewer changes in the functioning of the company and thus more acceptable to the workers.

In addition, this study has revealed that the factors that are important for micro and small enterprises in the financial information system modeling are the cost of its operation, the possibility of transferring the legal risk to external entities, the possibility to use standardized financial and accounting software, and the ability to extend the information system with new modules.

Translated by Magdalena Baliś